

**De relatie tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en het
gezinsfunctioneren, en voorspellers van dit gezamenlijke mediagebruik.**

Master's Thesis

Utrecht University

Master's programme in Clinical Child, Family and Education Studies

H.A. van Ommen (Herman) – 7670524

UU-ser #22-2062

Supervisor: dr. H.G.M. Vossen

Second Assesor: dr. L.A. Henricks

Date: 18-10-2023

Abstract

Family functioning is integral to the well-being and development of youth and can be influenced by the shared activities between parents and children. With the advent of digital media, there has been a noticeable increase in media co-use between parents and children, yet its impact on family functioning remains unclear. Addressing this ambiguity, this study explored the relationship between media co-use of parents and children and family functioning, considering the age of the parents and children, and family composition. Data from the 'Digital Family Project,' encompassing 403 children (53.8% girls, $M_{age} = 13.51$, $SD_{age} = 2.15$) and 396 parents (58.1% females, $M_{age} = 46.59$, $SD_{Age} = 5.29$) from 248 families were analyzed quantitatively using SPSS and the PROCESS-macro. While some hypotheses related to the parents' age and family composition were not confirmed, the results indicate a positive relationship between media co-use and family functioning. They also reveal a negative relationship between the child's age and media co-use, with an indirect negative effect on family functioning. Even though the study has limitations and involves predominantly higher-educated parents, it doesn't imply that there is no negative relationship between media co-use and family functioning. Therefore, encouraging media co-use among parents and children might be worthwhile. However, further research is required to understand more about the direction of the relationship between media co-use and family functioning, especially regarding families with older children.

Keywords: media co-use, family functioning, age factors, family composition, digital family project

Introductie

Het gezinsfunctioneren is een belangrijk onderdeel van gezinsrelaties en kan worden gedefinieerd als de manier waarop een gezin als geheel functioneert en communiceert (Sheidow et al., 2013). Het zegt iets over hoe het gezin onderling betrokken is en hoe gezinsleden vormgeven aan elkaars emotionele en praktische behoeften (Epstein et al., 1978). Het gezinsfunctioneren speelt dus een belangrijke rol in het welzijn van jongeren, en hun mogelijkheden tot zelfontplooiing en persoonlijke ontwikkeling (Lee, 2018; Shao et al., 2020; Yayman & Bilgin, 2020). Volgens recentelijk onderzoek wordt gezinsfunctioneren geassocieerd met betere schoolprestaties (Lee, 2018) en minder psychische kwetsbaarheden van jongeren (Shao et al., 2020; Yayman & Bilgin, 2020). Een lage mate van gezinsfunctioneren is gerelateerd aan meer stress, verwaarlozing en ontwikkelingsstagnatie bij jongeren (Macková et al., 2019). Het is dus belangrijk meer kennis te verzamelen over factoren die een rol spelen in het gezinsfunctioneren.

Eerder onderzoek liet zien dat gezamenlijke activiteiten binnen het gezin een rol spelen bij het gezinsfunctioneren. Zo worden activiteiten zoals gezamenlijk eten, koken, sporten en het spelen van bordspellen geassocieerd met een beter gezinsfunctioneren (Compan et al., 2001; Hornberger et al., 2008). Ook het gezamenlijk bezoeken van familiepretparken, sportevenementen, en het maken van wandelingen wordt in verband gebracht met een beter gezinsfunctioneren (Izenstark & Ebata, 2016). Tegenwoordig zijn er steeds meer activiteiten op digitaal- en mediagebied, waardoor ouders en kinderen samen vaker games spelen of online media kijken (Entertainment Software Association [ESA], 2021; Livingstone et al., 2018). Echter is het nog onduidelijk wat het effect van digitale en media activiteiten is op het gezinsfunctioneren (Wang et al., 2018).

Dat ouders en kinderen steeds vaker samen activiteiten doen op digitaal- en mediagebied blijkt uit onderzoek van het ESA (2021) en Livingstone et al. (2018). Maar liefst 77% van de ouders gaven aan minstens één keer per week samen met hun kinderen TV, films of vlogs te kijken (Livingstone et al., 2018). Het onderzoek van het ESA (2021) richtte zich op het gezamenlijk spelen van games. Hieruit blijkt dat het percentage ouders dat minstens één keer per week een game met hun kinderen speelt, is gestegen van 55% in 2020 naar 74% in 2021. Hoewel het spelen van games (Chen et al., 2020), en het kijken van tv, films en vlogs vaak negatief is belicht (Musick et al., 2021), heeft het gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen ook

positieve kanten (Wang et al., 2018). Er zijn verschillende opvattingen over hoe gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen kan bijdragen aan het gezinsfunctioneren.

Onderzoeksresultaten van Musick et al. (2021) en Wang et al. (2018) laten zien dat het samen spelen van games of kijken van media de communicatie tussen ouders en kinderen kan verbeteren. Door samen games te spelen of tv, films of online video's te kijken wordt het toegankelijker voor jongeren om in gesprek te gaan met hun ouders over emotioneel beladen onderwerpen (Musick et al., 2021). Echter is er nog geen eenduidigheid over de relatie tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en het gezinsfunctioneren, omdat eerder onderzoek ook niet-significante resultaten laten zien (Beyens & Beullens, 2016). Daarnaast is het nog onduidelijk waarom er in sommige gezinnen meer gezamenlijk mediagebruik plaatsvindt dan in andere gezinnen (Ewin et al., 2020), en welke factoren aanzetten tot gezamenlijk mediagebruik. Gezien de mogelijke invloed van gezamenlijk mediagebruik op het gezinsfunctioneren, is het belangrijk om te onderzoeken wat voorspellers zijn van dit gezamenlijke mediagebruik. Mogelijk speelt de leeftijd van ouders een rol bij gezamenlijk mediagebruik.

Onderzoeksresultaten van zowel Hasanen et al. (2021) als Festl & Gniewosz (2019) laten zien dat vooral jongere ouders (25-35 jaar), vanuit hun eigen interesses, eerder geneigd zijn om hun kinderen te betrekken bij hun media activiteiten dan oudere ouders (36-49 jaar). Soortgelijke onderzoeksresultaten zijn terug te vinden in het onderzoek van Wang et al. (2018). Het liet zien dat ouders die zelf games speelden vaker samen games spelen met hun kinderen, wat vooral de jongere ouders waren in het onderzoek. Een andere verklaring hiervoor is dat oudere ouders niet vaardig genoeg zijn met media activiteiten of er minder bekend mee zijn (Nevski & Siibak, 2016). Echter, volgens Connell et al. (2015) is er nog geen eenduidigheid over de leeftijd van ouders en het samen kijken en spelen van media activiteiten met hun kinderen. Mogelijke verklaringen zijn dat jongere ouders (30 tot 40 jaar) vaker de schermtijd van hun kinderen beperken en hen eerder aanmoedigen om buiten te spelen dan deel te nemen aan media activiteiten (Connell et al. 2015; Domoff et al., 2019). Wellicht is niet alleen de leeftijd van de ouder van belang, maar ook de leeftijd van het kind.

Gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen kwam in het onderzoek van Connell et al. (2015) vaker voor bij jongere kinderen (8 jaar en jonger) dan bij oudere adolescenten. Dat de leeftijd van het kind een bepalende factor is blijkt ook uit literatuur van Beyens & Beullens

(2016). Het onderzoek liet zien dat ouders eerder geneigd zijn om een gezamenlijke activiteit te doen op de tablet met hun jonge kinderen (10 jaar en jonger) (Beyens & Beullens, 2016). Ook andere studies laten zien dat kinderen, naarmate ze ouder worden (14 jaar en ouder), minder media activiteiten doen met hun ouders (Nikken & Jansz, 2007; Shin & Huh, 2011). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat jongeren, tussen de 10 en 16 jaar, zich meer gaan richten op hun leeftijdgenoten (Flannery et al., 1993). In deze levensfase beginnen jongeren zich los te maken van hun ouders, streven ze naar meer autonomie en brengen ze meer tijd door met leeftijdgenoten (Rayn & Shim, 2006). Volgens Shin & Huh (2011) is dit niet het geval in gezinnen waar ouders meer aanwezig zijn voor hun kinderen, omdat in deze gezinnen juist vaker gezamenlijk mediagebruik plaatsvindt. Mogelijk zijn niet alleen de leeftijden van ouders en kinderen van belang, maar ook de gezinssamenstelling.

Uit recentelijk onderzoek blijkt dat er een verband is tussen de beschikbaarheid van ouders en gezamenlijk mediagebruik, waarbij in eenoudergezinnen ouders minder beschikbaar zijn dan in tweeoudergezinnen (Notten & Nikken, 2020), wat een negatief verband heeft met gezamenlijk mediagebruik (Naito et al., 2022). Onderzoek van Radesky et al. (2018) laat geen verband zien tussen de gezinssamenstelling en gezamenlijke mediagebruik. Volgens Radesky et al. (2018) nodigen ouders, die graag media activiteiten ondernemen, eerder hun kinderen uit voor gezamenlijk mediagebruik, ongeacht de gezinssamenstelling. Dat onderzoeksresultaten niet eenduidig zijn over het verband tussen de gezinssamenstelling en gezamenlijk mediagebruik, blijkt uit onderzoek van Connell et al. (2015). Beschikbaarheid en betrokkenheid van ouders zijn belangrijke factoren voor gezamenlijk mediagebruik, maar of dit verschilt tussen eenouderzinnen en tweeoudergezinnen is nog onduidelijk (Connell et al., 2015).

Het huidig onderzoek

Dit onderzoek wil meer inzicht krijgen in de relatie tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en het gezinsfunctioneren, evenals mogelijke voorspellers van dit gezamenlijk mediagebruik. Om dit te bereiken is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *Wat is de relatie tussen gezamenlijk mediagebruik (TV, films, vlogs, en games) van ouders en kinderen en het gezinsfunctioneren, en wat zijn voorspellers (leeftijd ouders, leeftijd kind, en gezinssamenstelling) van dit gezamenlijke mediagebruik?* Het conceptuele model hiervan is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Conceptueel model

Hypothesen

Op basis van recent wetenschappelijk onderzoek naar het verband tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en het gezinsfunctioneren, en voorspellers voor dit gezamenlijke mediagebruik, zijn de volgende hypothesen opgesteld voor dit onderzoek:

H1: Er is een positieve relatie tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en gezinsfunctioneren. Waarbij meer gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen samenhangt met een hogere score op gezinsfunctioneren.

H2: De leeftijd van ouders is een negatieve voorspeller voor gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen (2a), waarmee het indirect negatief samenhangt met gezinsfunctioneren (2b).

H3: De leeftijd van het kind is een negatieve voorspeller voor gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen (3a), waarmee het indirect negatief samenhangt met gezinsfunctioneren (3b).

H4: In tweeoudergezinnen vindt vaker gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen plaats dan in eenoudergezinnen (4a), waarmee het indirect positief samenhangt met gezinsfunctioneren (4b).

Methode

Procedure

De data voor dit onderzoek zijn afkomstig van het ‘Digital Family Project’, een longitudinale studie van de Universiteit Utrecht. Dit project heeft zich vooral gericht op het mediagebruik van jongeren in de context van het gezin. De eerste *wave* van de dataverzameling vond plaats van april 2020 tot en met juli 2020. Respondenten werd gevraagd om onafhankelijk

thuis een online vragenlijst in te vullen. Zowel ouders als hun kinderen gaven voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst toestemming voor het gebruik van hun gegevens door middel van een 'toestemming deelname'-formulier. Deelnemende gezinnen werden gecompenseerd met een cadeaukaart (5,- euro per deelnemend gezinslid) en maakten kans op een tegoedbon voor een Nederlands familiepretpark. Het onderzoek van het 'Digital Family project' is goedgekeurd door de ethische commissie van de Faculty of Social and Behavioral Science van de Universiteit Utrecht (FETC20-192).

Participanten

Er zijn 248 gezinnen (403 kinderen en 396 ouders) meegenomen in de dataset van het 'Digital Family project', waarvan 216 meisjes (53.5%) en 188 jongens (46.5%). De leeftijd van de participanten varieerde bij de kinderen van 9 tot 19 jaar oud ($M = 13,51$, $SD = 2,15$) en bij de ouders van 25 tot 69 jaar ($M = 46,59$, $SD = 5,29$). Op het moment van data verzamelen zat 25,3% van de kinderen op het basisonderwijs, 68.8% op het middelbaaronderwijs en 5.7% op het vervolgonderwijs. Bijna alle participanten (96.5%) zijn geboren in Nederland. Van deze ouders is 58.1% vrouw, en woont het merendeel van de kinderen bij hun beide ouders (83.7%). Van de ouders is 69.9% hoogopgeleid. De participanten zijn geworven via scholen, sportverenigingen, advertenties op sociale media en websites, mond-tot-mondreclame en huis-aan-huis flyers op verschillende plaatsen in Nederland. In dit onderzoek is alleen gebruik gemaakt van de data verkregen van de ouders.

Meetinstrumenten

Gezamenlijk mediagebruik

Het gezamenlijk mediagebruik (TV, films, vlogs, en games) van ouders en kinderen is in dit onderzoek gemeten met 3 items met 6-punts Likertschaal. Een voorbeeld van deze items is "In de afgelopen twee weken, hoe vaak heeft u samen met uw kind(eren) televisie, een film, serie of vlog gekeken?". Waarbij ouders konden antwoorden met (1) "geen enkele keer", (2) "minder dan 1 keer per week", (3) "1 keer per week", (4) "een paar keer per week", (5) "meerdere keren per week" en (6) "(bijna) elke dag". De gemiddelde score van deze 3 items is gebruikt om de schaal voor gezamenlijk mediagebruik aan te maken.

Gezinsfunctioneren

Gezinsfunctioneren is in dit onderzoek gemeten met 4 items van de McMaster Family Assessment Device (Epstein et al., 1983). Deze vier items waren "Wij doen regelmatig

activiteiten met het hele gezin”, “In ons gezin zijn er weinig gedeelde interesses”, “In ons gezin wordt er over gevoelens gepraat” en “In ons gezin kan iedereen zijn wie hij/zij wil zijn”. Waarbij ouders konden antwoorden met (1) ”helemaal mee eens”, (2) “eens”, (3) “niet eens/niet oneens”, (4) “oneens” of (5) “helemaal mee oneens”. De gemiddelde scores van deze 4 items is gebruikt om de schaal voor gezinsfunctioneren op te stellen.

Leeftijd ouders

De leeftijd van ouders is gemeten door het item “Wat is uw geboortedatum? (dd-mm-jjjj)”.

Leeftijd kind

De leeftijd van het kind is gemeten door de items “wat is de geboortedatum van KIND 1? (dd-mm-jjjj)” en “Wat is de geboortedatum van KIND 2? (dd-mm-jjjj)”. Voor de schaal leeftijd van het kind is bij gezinnen met één kind de leeftijd van het enige kind gebruikt, en bij gezinnen met twee kinderen is het gemiddelde van hun leeftijden genomen.

Gezinssamenstelling

De gezinssamenstelling is gemeten door 1 item, waarbij ouders konden antwoorden met (1) “traditioneel tweeoudergezin (u woont samen met uw partner en kind(deren))”, (2) “nieuw samengesteld tweeoudergezin (u bent hertrouwd/gaan hersamenwonen en u en/of uw partner hebben kinderen uit een vorige relatie)”, (3) “eenoudergezin door (echt)scheiding (u woont samen met uw kind(eren) zonder partner)”, (4) “eenoudergezin door overlijden (u woont samen met uw kind(eren) zonder partner)”, (5) “eenoudergezin doordat andere ouder niet in beeld is (u woont samen met uw kind(eren) zonder partner”. In dit onderzoek zijn traditionele tweeoudergezinnen en nieuw samengestelde tweeoudergezinnen samengevoegd en aangeduid als tweeoudergezinnen. De drie andere antwoordmogelijkheden (eenoudergezin door (echt)scheiding, overlijden en afwezigheid van de andere ouder) zijn samengevoegd en worden aangeduid als eenoudergezinnen.

Analyseplan

Voor de data-analyse is SPSS, versie 28 (IBM Corp, 2021), gebruikt samen met de PROCESS-macro, versie 4.2 van Hayes (2022), voor zowel regressieanalyses als mediërende analyses. In dit onderzoek is een regressieanalyse gebruikt om het directe effect van gezamenlijk mediagebruik op gezinsfunctioneren te toetsen. Mediërende analyses, met behulp van de

PROCESS-macro, zijn gebruikt om de directe en indirecte effecten van de voorspellers (leeftijd ouders, leeftijd kind en gezinssamenstelling) op gezinsfunctioneren via gezamenlijk mediagebruik te toetsen.

Voorafgaand is gecontroleerd of er werd voldaan aan de assumpties voor het uitvoeren van regressieanalyses. Met behulp van *scatterplots* en spreidingsdiagrammen werd duidelijk dat aan de criteria van multicollineariteit ($VIF < 10$, $Tolerance > .2$), normaalverdeling van de *standardized residuals* en lineariteit werd voldaan. Er werden geen uitschieters gevonden in de gebruikte dataset.

Resultaten

Beschrijvende statistieken

In Tabel 1 is een overzicht weergegeven van de steekproefgrootte, gemiddelden, standaarddeviaties en correlaties tussen de variabelen in de analyses. Uit de tabel is af te lezen dat er een significante positieve correlatie is tussen gezinsfunctioneren en gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen. Hoe meer er gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen plaatsvindt, des te hoger het gezinsfunctioneren. Ook is er een significante negatieve correlatie tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en de leeftijd van het kind. Dit geeft aan dat naarmate kinderen ouder worden, er minder gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen plaatsvindt.

Tabel 1

Gemiddelden, Standaarddeviaties en Pearson Correlatiecoëfficiënten

	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3	4	5
1. Gezinsfunctioneren	397	4.06	.54	-				
2. Gezamenlijk mediagebruik	397	2.22	.58	.14**	-			
3. Leeftijd ouders	398	46.65	5.27	-.08	-.08	-		
4. Leeftijd kind	398	13.47	1.84	-.07	-.12*	.35**	-	
5. Gezinsamenstelling	397	.92	.26	-.04	.00	.04	.07	-

Noot. Gezinsamenstelling is gecodeerd als eenoudergezinnen = 1, tweoudergezinnen = 2.

* $p < .050$, ** $p < .010$

Relatie tussen gezamenlijk mediagebruik en gezinsfunctioneren

Hypothese 1 veronderstelt een positief verband tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en gezinsfunctioneren. Deze hypothese is getoetst met behulp van een lineair regressiemodel, waarbij gezamenlijk mediagebruik de onafhankelijke variabele is en gezinsfunctioneren de afhankelijke variabele. Dit regressiemodel was significant ($F(1, 395) = 8.02, p = .005$). Dit betekent dat het regressiemodel bruikbaar is om gezinsfunctioneren te voorspellen. Gezamenlijk mediagebruik voorspelt 2% van de totale verklaarde variantie van gezinsfunctioneren ($R^2 = .02$). De resultaten laten zien dat gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen significant positief gerelateerd is aan gezinsfunctioneren ($t = 2.83, p = .005, 95\% \text{ CI } [.04, .22]$). Naarmate er meer gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen plaatsvindt, rapporteren zij een hogere score op gezinsfunctioneren. Hypothese 1 wordt aangenomen.

Tabel 2 toont een overzicht van de directe effecten van de leeftijd van ouders, de leeftijd van het kind en de gezinssamenstelling op het gezamenlijk mediagebruik. Ook laat de tabel zien hoe de indirecte effecten van de leeftijd van ouders, leeftijd van het kind en de gezinssamenstelling verlopen via gezamenlijk mediagebruik op het gezinsfunctioneren.

Tabel 2

Directe en indirecte effecten van de leeftijd van ouders, leeftijd van het kind en de gezinssamenstelling op het gezinsfunctioneren

	Directe effect (X → M)		Indirect effect (X → M → Y)		
	B	(SE)	Coef	(SE)	95% CI
Leeftijd ouders	-.01	(.01)	.00	(.00)	-.00, .00
Leeftijd kind	-.04	(.02)	.00	(.00)	-.01, -.00
		*		*	
Gezinssamenstelling	-.01	(.11)	.00	(.02)	-.04, .04

Noot. Gezinssamenstelling is gecodeerd als eenoudergezinnen = 0, tweeoudergezinnen = 1; X = onafhankelijke variabele: leeftijd ouders, leeftijd kind, gezinssamenstelling; M = mediërende variabele: gezamenlijk mediagebruik; Y = afhankelijke variabele: gezinsfunctioneren; Coef = coëfficiënt, CI = betrouwbaarheidsinterval.

* $p < .050$, ** $p < .010$

Relatie tussen leeftijd ouders en gezamenlijk mediagebruik

Hypothese 2 veronderstelt dat de leeftijd van ouders een negatieve voorspeller is voor gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen (2a) en daarmee een indirect negatief effect heeft op het gezinsfunctioneren (2b). Deze hypothese is getoetst met behulp van een regressieanalyse door gebruik te maken van PROCESS v4.2 (Hayes, 2022) in SPSS 28 met model 4 (moderatie-mediatie-analyse met een voorspeller). In deze hypothese is de leeftijd van ouders de afhankelijke variabele, gezamenlijk mediagebruik de mediërende variabele en gezinsfunctioneren de afhankelijke variabele. Dit regressiemodel was niet significant ($F(1, 395) = 2.49, p = .115$). Dit betekent dat het regressiemodel niet bruikbaar is om gezamenlijk mediagebruik te voorspellen. De leeftijd van ouders voorspelt 1% van de totale verklaarde variantie van gezinsfunctioneren ($R^2 = .01$). De resultaten laten zien dat de leeftijd van ouders niet significant negatief gerelateerd is aan gezamenlijk mediagebruik ($t = -1.58, p = .115, 95\% \text{ CI} [-.02, .00]$) (2a). Uit de resultaten blijkt ook dat de leeftijd van ouders geen indirect negatief effect heeft op gezinsfunctioneren via gezamenlijk mediagebruik (2b). Hypothese 2 wordt verworpen.

Relatie tussen leeftijd kind en gezamenlijk mediagebruik

Hypothese 3 veronderstelt dat de leeftijd van het kind een negatieve voorspeller is voor gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen (3a) en daarmee een indirect negatief effect heeft op het gezinsfunctioneren (3b). Deze hypothese is getoetst met behulp van een regressieanalyse, zoals beschreven bij hypothese 2. In deze hypothese is de leeftijd van het kind de onafhankelijke variabele, gezamenlijk mediagebruik de mediërende variabele en gezinsfunctioneren de afhankelijke variabele. Dit regressiemodel was significant ($F(1, 395) = 5.34, p = .021$), wat betekent dat het regressiemodel bruikbaar is om gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen te voorspellen. Leeftijd van het kind voorspelt 1% van de totale verklaarde variantie van gezamenlijk mediagebruik ($R^2 = .01$). De resultaten laten zien dat de leeftijd van het kind significant negatief gerelateerd is aan gezamenlijk mediagebruik ($t = -2.31, p = .021, 95\% \text{ CI} [-.07, -.01]$). Naarmate kinderen ouder worden rapporteren ze minder gezamenlijk mediagebruik (3a). Ook is er sprake van een significant indirect negatief effect. Dit betekent dat de leeftijd van het kind een negatieve voorspeller is voor het gezinsfunctioneren wanneer dit verloopt via gezamenlijk mediagebruik (3b). Hypothese 3 wordt aangenomen.

Relatie tussen gezinssamenstelling en gezamenlijk mediagebruik

Hypothese 4 veronderstelt dat er in tweeoudergezinnen vaker gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen plaatsvindt dan in eenoudergezinnen (4a), waarmee het indirect positief samenhangt met het gezinsfunctioneren (4b). Ook deze hypothese is getoetst zoals beschreven bij hypothese 2. In deze hypothese is de gezinssamenstelling de onafhankelijke variabele, gezamenlijk mediagebruik de mediërende variabele en gezinsfunctioneren de afhankelijke variabele. Dit regressiemodel was niet significant ($F(1, 394) = .01, p = .938$). Dit betekent dat het regressiemodel niet bruikbaar is om gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen te voorspellen. De gezinssamenstelling voorspelt 0% van de totale verklaarde variantie van gezamenlijk mediagebruik ($R^2 = .00$). De resultaten laten zien dat gezamenlijk mediagebruik niet significant positief gerelateerd is aan de gezinssamenstelling ($t = -.08, p = .938, 95\% \text{ CI } [-.22, .20]$). Dit betekent dat tweeoudergezinnen niet meer gezamenlijk mediagebruik rapporteren dan eenoudergezinnen (4a). Ook laten de resultaten zien dat de gezinssamenstelling niet indirect positief samenhangt met het gezinsfunctioneren (4b). Hypothese 4 wordt verworpen.

Discussie

Dit onderzoek heeft de relatie tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en gezinsfunctioneren onderzocht, evenals voorspellers (leeftijd ouders, leeftijd kind, gezinssamenstelling) van dit gezamenlijk mediagebruik. Het doel van dit onderzoek was om bij te dragen aan het begrip van de relatie tussen gezamenlijk mediagebruik en gezinsfunctioneren, en om inzicht te krijgen in de voorspellers van gezamenlijk mediagebruik. Deze studie laat zien dat gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen positief samenhangt met gezinsfunctioneren, waarbij alleen de leeftijd van het kind een negatieve voorspeller is voor gezamenlijk mediagebruik, met een indirect negatief effect op het gezinsfunctioneren.

De eerste hypothese was dat er een positieve relatie is tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en het gezinsfunctioneren. Er werd verwacht dat gezinnen waar gezamenlijk mediagebruik plaatsvond, hoger zouden scoren op gezinsfunctioneren. Deze verwachting was gebaseerd op eerder onderzoek dat een positief verband aantoonde tussen gezamenlijke activiteiten en gezinsfunctioneren (Compan et al., 2001; Hornberger et al., 2008; Izenstark & Ebata, 2016). Daarnaast is het gezamenlijk spelen of kijken van media activiteiten gerelateerd aan een betere communicatie tussen gezinsleden (Music et al., 2021; Wang et al., 2018). De resultaten toonden aan dat gezinnen waar gezamenlijk mediagebruik plaatsvond,

hogere scores behaalden op gezinsfunctioneren dan gezinnen waar geen gezamenlijk mediagebruik plaatsvond. Hypothese 1 werd aangenomen. Dit betekent dat het gezamenlijk kijken van TV, films, vlogs en het samen spelen van games positief samenhangt met het vermogen van ouders en kinderen om zichzelf te zijn in hun gezin, hun gedeelde interesses en hun openheid bij het bespreken van hun gevoelens met elkaar. Deze resultaten zijn daarmee vergelijkbaar met eerder onderzoek dat gericht was op gezamenlijk mediagebruik binnen gezinnen (Musick et al., 2021; Wang et al., 2018). Hoewel er een positieve relatie is gevonden tussen gezamenlijk mediagebruik en gezinsfunctioneren, zowel in het huidige onderzoek als in eerdere studies, blijft de richting van dit verband onduidelijk. Het is dus nog onduidelijk of gezamenlijk mediagebruik leidt tot een beter gezinsfunctioneren, of dat een beter gezinsfunctioneren leidt tot gezamenlijk mediagebruik.

De tweede hypothese was dat de leeftijd van ouders een negatieve voorspeller is voor gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en daarmee indirect negatief samenhangt met gezinsfunctioneren. Verwacht werd dat in gezinnen met oudere ouders minder gezamenlijk mediagebruik zou plaatsvinden, omdat jongere ouders eerder geneigd zijn hun kinderen te betrekken bij hun eigen media activiteiten (Wang et al., 2018), en oudere ouders vaak minder deelnemen en bekend zijn met media activiteiten (Nevski & Siibak, 2016). Het verwachte resultaat werd niet gevonden, de hypothese werd verworpen. Jongere ouders rapporteerden niet meer gezamenlijk mediagebruik dan oudere ouders in dit onderzoek en er werd geen indirecte negatieve samenhang gevonden. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de opvoedstijl een grotere rol speelt dan de leeftijd van ouders. Ouders met een autoritatieve opvoedstijl doen vaker digitale- en media activiteiten met hun kinderen dan ouders met een autoritaire of permissieve opvoedstijl, ongeacht hun leeftijd (Warren & Aloia, 2019). Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op welke specifieke gedragskenmerken van een autoritatieve opvoedstijl voorspellers zijn voor gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen.

De derde hypothese was dat de leeftijd van het kind een negatieve voorspeller is voor gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en daarmee indirect negatief samenhangt met gezinsfunctioneren. Verwacht werd dat in gezinnen met oudere kinderen minder gezamenlijk mediagebruik zou plaatsvinden, omdat jongere kinderen vaker worden betrokken bij media activiteiten door hun ouders (Nikken, 2018), terwijl oudere kinderen (tussen de 10 en 16 jaar) zich meer gaan richten op hun leeftijdgenoten (Flannery et al., 1993) en zich losmaken maken

van hun ouders omdat ze streven naar meer autonomie (Rayn & Shim, 2006). Deze hypothese werd aangenomen. Oudere kinderen rapporteerden minder gezamenlijk mediagebruik dan jongere kinderen en er werd een indirecte negatieve samenhang gevonden tussen de leeftijd van het kind en het gezinsfunctioneren. Dit betekent dat de leeftijd van het kind een negatieve voorspeller is voor gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen. Deze onderzoeksresultaten over het verband tussen de leeftijd van het kind en gezamenlijk mediagebruik zijn daarmee vergelijkbaar met die van eerdere studies (Beyens & Beullens, 2016; Connell et al., 2015; Nikken & Jansz, 2007; Shin & Huh, 2011).

De vierde hypothese was dat in tweeoudergezinnen vaker gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen plaatsvindt dan in eenoudergezinnen en daarmee indirect positief samenhangt met gezinsfunctioneren. Verwacht werd dat ouders in eenoudergezinnen doorgaans minder beschikbaar zijn voor hun kinderen (Notten & Nikken, 2020) en er een verband is tussen de beschikbaarheid van ouders en gezamenlijk mediagebruik (Naito et al., 2022; Wikle & Hoagland, 2020). Deze hypothese werd verworpen, aangezien eenoudergezinnen in dit onderzoek niet minder gezamenlijk mediagebruik rapporteerden dan tweeoudergezinnen. Ook werd er geen indirecte positieve samenhang gevonden tussen de gezinssamenstelling en gezinsfunctioneren. Een mogelijke verklaring voor het niet vinden van het verwachte resultaat is dat dataverzameling plaatsvond tijdens de COVID-19 pandemie. Tijdens deze pandemie brachten ouders meer tijd door met hun kinderen en keken ze vaker samen TV, films en online video's (Galpin & Taylor, 2023). Het is dus mogelijk dat eenoudergezinnen tijdens deze pandemie meer digitale- en media activiteiten keken met hun kinderen dan voor de pandemie, waardoor het verwachte resultaat niet werd gevonden.

Limitaties

Deze studie heeft enkele beperkingen die in overweging moeten worden genomen. Allereerst is het cross-sectionele ontwerp van deze studie een limitatie, waardoor er geen uitspraken kunnen worden gedaan over de causaliteit van de gevonden verbanden. Longitudinaal onderzoek is nodig om meer kennis te verkrijgen over de richting van het gevonden verband tussen gezamenlijk mediagebruik en gezinsfunctioneren. Het kan antwoord geven op de vraag of gezamenlijk mediagebruik leidt tot een beter gezinsfunctioneren of dat een beter gezinsfunctioneren leidt tot meer gezamenlijk mediagebruik.

De tweede limitatie van deze studie is de steekproef. Het merendeel van de ouders zijn hoogopgeleid, wat samenhangt met een beter gezinsfunctioneren (Tschann et al., 1989). Het is dus mogelijk dat het merendeel van de ouders in de steekproef al hoger zou scoren op het gezinsfunctioneren ten opzichte van de gemiddelde ouder in de populatie. Daarmee is de steekproef niet representatief voor de gehele populatie. Dit kan ervoor zorgen dat het gevonden positieve verband tussen gezamenlijk mediagebruik en gezinsfunctioneren sterker lijkt dan het is, omdat het mogelijk meer zegt over hoogopgeleide ouders dan over ouders met verschillende opleidingsniveaus.

Implicaties van deze studie

Aangezien er in ieder geval geen negatief verband is tussen gezamenlijk mediagebruik en gezinsfunctioneren, en eerder onderzoek een verband laat zien tussen gezamenlijk mediagebruik en actieve begeleiding van het kind tijdens media activiteiten (Nikken & Schols, 2015), is het raadzaam om gezamenlijk mediagebruik te stimuleren. Het geeft ouders de mogelijkheid om meer inzicht te krijgen in het mediagebruik van kinderen. Ook geeft het ouders aanknopingspunten om met hun kinderen in gesprek te gaan over hun mediagebruik, wat gerelateerd is aan een beter gezinsfunctioneren (Padilla-Walker et al., 2017).

Er is wel een negatief verband gevonden tussen de leeftijd van het kind en gezamenlijk mediagebruik, waarbij de leeftijd van het kind een indirect negatieve samenhang heeft met het gezinsfunctioneren. Wat mogelijk samenhangt met dat ouders in gezinnen met oudere kinderen minder betrokken raken met het mediagebruik van hun kinderen, wat gezien wordt tijdens de adolescentie (Nikken & Jansz, 2012; Padilla-Walker et al., 2017). Niettemin lijkt gezamenlijk mediagebruik alsnog bij te dragen aan een beter gezinsfunctioneren, zelfs in gezinnen met oudere kinderen. Ouders met een positieve houding ten opzichte van mediagebruik blijven in gesprek met hun kinderen over mediagebruik, wat kan bijdragen aan het gezinsfunctioneren (Nikken & Schols, 2015). Het is wellicht raadzaam, zelfs als er minder gezamenlijk mediagebruik plaatsvindt, in gesprek te blijven met kinderen op een positieve en geïnteresseerde manier. Dit zou kunnen bijdragen aan het gezinsfunctioneren, zelfs wanneer kinderen ouder worden en er minder gezamenlijk mediagebruik plaatsvindt.

Conclusie

Samenvattend kan worden gesteld dat gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen een positief verband heeft met gezinsfunctioneren. Echter blijkt dat in gezinnen met oudere

kinderen, er minder gezamenlijk mediagebruik plaatsvindt, wat indirect negatief samenhangt met het gezinsfunctioneren. Toekomstig longitudinaal onderzoek kan helpen om het verband tussen gezamenlijk mediagebruik van ouders en kinderen en gezinsfunctioneren te verduidelijken, evenals mogelijke andere voorspellers van dit gezamenlijk mediagebruik.

Referenties

- Beyens, I., & Beullens, K. (2016). Parent–child conflict about children’s tablet use: The role of parental mediation. *New Media & Society*, *19*(12), 2075–2093.
<https://doi.org/10.1177/1461444816655099>
- Chen, I., Lee, Z., Dong, X., Gamble, J. H., & Feng, H. (2020). The influence of parenting style and time management tendency on internet gaming disorder among adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17*(23), 9120.
<https://doi.org/10.3390/ijerph17239120>
- Compan, E. (2002). Doing things together: Adolescent health and family rituals. *Journal of Epidemiology and Community Health*, *56*(2), 89–94. <https://doi.org/10.1136/jech.56.2.89>
- Connell, S., Lauricella, A. R., & Wartella, E. (2015). Parental co-use of media technology with their young children in the USA. *Journal of Children and Media*, *9*(1), 5–21.
<https://doi.org/10.1080/17482798.2015.997440>
- Domoff, S. E., Radesky, J., Harrison, K., Riley, H. O., Lumeng, J. C., & Miller, A. L. (2018). A naturalistic study of child and family screen media and mobile device use. *Journal of Child and Family Studies*, *28*(2), 401–410. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1275-1>
- Entertainment Software Association. (2019). *Essential facts about the computer and video game industry*. Entertainment Software Association. Geraadpleegd op 19 oktober 2022, van <https://www.theesa.com/resource/essential-facts-about-the-computer-and-video-game-industry-2019/>
- Epstein, N. B., Bishop, D. S., & Levin, S. (1978). The McMaster model of family functioning. *Journal of Marital and Family Therapy*, *4*(4), 19–31. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1978.tb00537.x>
- Epstein, N. B., Baldwin, L. C., & Bishop, D. S. (1983). The McMaster family assessment device. *Journal of Marital and Family Therapy*, *9*(2), 171–180. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1983.tb01497.x>
- Ewin, C. A., Reupert, A., McLean, L. A., & Ewin, C. J. (2020). The impact of joint media engagement on parent–child interactions: A systematic review. *Human Behavior and Emerging Technologies*, *3*(2), 230–254. <https://doi.org/10.1002/hbe2.203>

- Festl, R., & Gniewosz, G. (2019). Role of mothers' and fathers' internet parenting for family climate. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(6), 1764–1784.
<https://doi.org/10.1177/0265407518771753>
- Flannery, D. J., Rowe, D. C., & Gulley, B. L. (1993). Impact of pubertal status, timing, and age on adolescent sexual experience and delinquency. *Journal of Adolescent Research*, 8(1), 21–40. <https://doi.org/10.1177/07435548938100>
- Galpin, A., & Taylor, G. (2023). The multiple roles of media use within the family system during lockdown: A thematic analysis of parental reports from the UK. *Childism*, 37(4), 1233–1251. <https://doi.org/10.1111/chso.12741>
- Hasanen, E., Koivukoski, H., Kortelainen, L., Vehmas, H., & Sääkslahti, A. (2021). Sociodemographic correlates of parental co-participation in digital media use and physical play of preschool-age children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(11). <https://doi.org/10.3390/ijerph18115903>
- Hayes, A. F. (2022). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach*. New York.
- Hornberger, L. B., Zabriskie, R. B., & Freeman, P. A. (2010). Contributions of family leisure to family functioning among single-parent families. *Leisure Sciences*, 32(2), 143–161.
<https://doi.org/10.1080/01490400903547153>
- Izenstark, D., & Ebata, A. T. (2016). Theorizing family-based nature activities and family functioning: The integration of attention restoration theory with a family routines and rituals perspective. *Journal of Family Theory and Review*, 8(2), 137–153.
<https://doi.org/10.1111/jftr.12138>
- Lee, S. A. (2018). Family structure effects on student outcomes. In *Parents, their children, and schools* (pp. 43-76). Routledge.
- Livingstone, S., Blum-Ross, A., Zhang, D. (2018). *What do parents think, and do, about their children's online privacy? Parenting and Digital Future: Survey Report 3*. Geraadpleegd op 5 decemeber 2022, van <http://eprints.lse.ac.uk/87954/>
- Musick, G., Freeman, G., McNeese, N.J. (2021). Gaming as family time: Digital game co-play in modern parent-child relationship. *Proc. ACM Hum.-Comput. Interaction*, 5.
<https://doi.org/10.1145/3474678>

- Naito, T., Tomata, Y., Otsuka, T., Tsuno, K., & Iso, H. (2022). Did children in single-parent households have a higher probability of emotional instability during the COVID-19 pandemic? A nationwide cross-sectional study in Japan. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(7), 4239. <https://doi.org/10.3390/ijerph19074239>
- Nevski, E., & Siibak, A. (2016). Mediation practices of parents and older siblings in guiding toddlers' touchscreen technology use: an ethnographic case study. *Media Education*, 7(2), 320–340. <https://doi.org/10.14605/med721609>
- Nikken, P. (2018). Do (pre)adolescents mind about healthy media use: Relationships with parental mediation, demographics and use of devices. *Cyberpsychology*, 12(2). <https://doi.org/10.5817/cp2018-2-1>
- Nikken, P., & Jansz, J. (2007). Parental mediation of children's videogame playing: a comparison of the reports by parents and children. *Learning, Media and Technology*, 31(2), 181–202. <https://doi.org/10.1080/17439880600756803>
- Nikken, P., & Jansz, J. (2012). Developing scales to measure parental mediation of young children's internet use. *Learning, Media and Technology*, 39(2), 250–266. <https://doi.org/10.1080/17439884.2013.782038>
- Nikken, P., & Schols, M. (2015). How and why parents guide the media use of young children. *Journal of Child and Family Studies*, 24(11), 3423–3435. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0144-4>
- Notten, N., & Nikken, P. (2014). Boys and girls taking risks online: A gendered perspective on social context and adolescents' risky online behavior. *New Media & Society*, 18(6), 966–988. <https://doi.org/10.1177/1461444814552379>
- Padilla-Walker, L. M., Coyne, S. M., Kroff, S. L., & Memmott-Elison, M. K. (2017). The protective role of parental media monitoring style from early to late adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(2), 445–459. <https://doi.org/10.1007/s10964-017-0722-4>
- Radesky, J., Leung, C. Y. Y., Appugliese, D. P., Miller, A. L., Lumeng, J. C., & Rosenblum, K. L. (2018). Maternal mental representations of the child and mobile phone use during Parent-Child mealtimes. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 39(4), 310–317. <https://doi.org/10.1097/dbp.0000000000000556>

- Ryan, A. M., & Shim, S. S. (2008). An exploration of young adolescents' social achievement goals and social adjustment in middle school. *Journal of Educational Psychology, 100*(3), 672–687. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.100.3.672>
- Shao, R., He, P., Ling, B., Tan, L. H., Xu, L., Hou, Y., Kong, L., & Yang, Y. (2020). Prevalence of depression and anxiety and correlations between depression, anxiety, family functioning, social support and coping styles among Chinese medical students. *BMC Psychology, 8*(1). <https://doi.org/10.1186/s40359-020-00402-8>
- Sheidow, A. J., Henry, D. B., Tolan, P. H., & Strachan, M. (2013). The role of stress exposure and family functioning in internalizing outcomes of urban families. *Journal of Child and Family Studies, 23*(8), 1351–1365. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9793-3>
- Shin, W., & Huh, J. (2011). Parental mediation of teenagers' video game playing: antecedents and consequences. *New Media & Society, 13*(6), 945–962.
<https://doi.org/10.1177/1461444810388025>
- Sutin, A. R., Luchetti, M., Stephan, Y., Robins, R. W., & Terracciano, A. (2017). Parental educational attainment and adult offspring personality: An intergenerational life span approach to the origin of adult personality traits. *Journal of Personality and Social Psychology, 113*(1), 144–166. <https://doi.org/10.1037/pspp0000137>
- Tammisalo, K., & Rotkirch, A. (2022). Effects of information and communication technology on the quality of family relationships: A systematic review. *Journal of Social and Personal Relationships, 39*(9), 2724–2765. <https://doi.org/10.1177/02654075221087942>
- Tschann, J. M., Johnston, J. R., Kline, M., & Wallerstein, J. S. (1989). Family process and children's functioning during divorce. *Journal of Marriage and Family, 51*(2), 431.
<https://doi.org/10.2307/352505>
- Wang, B., Taylor, L. D., & Sun, Q. (2018). Families that play together stay together: investigating family bonding through video games. *New Media & Society, 20*(11), 4074–4094. <https://doi.org/10.1177/1461444818767667>
- Wikle, J. S., & Hoagland, A. (2020). Adolescent interactions with family and emotions during interactions: variation by family structure. *Journal of Family Psychology, 34*(5), 544–554.
<https://doi.org/10.1037/fam0000625>

Yayman, B. & Bilgin, O. (2020). Relationship between social media addiction, game addiction and family functions. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(4), 979–986. <http://doi.org/10.11591/ijere.v9i4.20680>